



Formació i tecnologies de la traducció

Editorial

Marcos Cánovas
Universitat de Vic
mcanovas@uvic.cat



Pilar Cid Leal
Universitat Autònoma de Barcelona
pilar.cid@uab.cat

RESUM

Aquest número de la Revista Tradumàtica proposa una reflexió sobre la necessària imbricació entre les tecnologies i la formació de traductors. L'objectiu és presentar punts de vista diferents i sovint complementaris relacionats amb els diversos papers que hi entren en joc: interessa saber el que pensen les persones responsables de la formació i conèixer quines característiques té l'oferta docent, però també convé veure com es situen els estudiants. D'igual manera volem pensar en el futur, sense perdre de vista el present d'un context tan àgil i canviant com el que es descriu aquí.

Paraules clau: Traductores i traductors; tecnologies de la traducció; formació tecnològica; formació universitària; plans d'estudi.

RESUMEN

Este número de la Revista Tradumàtica propone una reflexión sobre la necesaria imbricación entre las tecnologías y la formación de traductores. El objetivo es presentar puntos de vista diferentes y a menudo complementarios relacionados con los diversos papeles que entran en juego: interesa saber lo que piensan las personas responsables de la formación y conocer las características de la oferta docente, pero también conviene ver como se sitúan los estudiantes. De igual manera queremos pensar en el futuro, pero sin perder de vista el presente de un contexto tan ágil y cambiante como el que aquí se describe.

Palabras clave: Traductoras y traductores; tecnologías de la traducción; formación tecnológica; formación universitaria; planes de estudio.

ABSTRACT

This issue of Revista Tradumàtica revolves around the tie-in between technology and translator training. Our aim has been to present a range of views, often complementary, of the roles involved: we targeted the opinions of those responsible for training, the kind of training on offer, and the students' point of view. In considering the present context, these articles also point to the future of this ever-changing, dynamic field.

Keywords: Translators; translation technology; technology training; university education; curricula.



Editorial

L'evolució de les tecnologies –i, específicament, el seu paper en la indústria de la traducció– ha determinat canvis importants en la professió traductora, des de diverses perspectives: els traductors utilitzen les tecnologies per comunicar-se, es documenten en entorns digitals i, per descomptat, fan servir eines informàtiques que maximitzen el rendiment del treball. L'entorn d'aquest procés és extraordinàriament dinàmic i la formació de traductors ha de respondre al repte de preparar a les persones per a una pràctica real en la qual l'aplicació de les estratègies, destreses i competències de traducció passa pel canal de les tecnologies informàtiques. Des de la documentació fins a la producció de textos, des de la postedició i revisió de traduccions automàtiques o “humanes” fins a la gestió de projectes, tot queda sota el poderós paraigua tecnològic.

En aquest context, hem cregut oportú discórrer sobre la formació (dels traductors) i tecnologies de la traducció, intentat donar una perspectiva al més àmplia possible.

En primer lloc, Richard Samson reflexiona en el seu article sobre les competències informàtiques generals i les específiques de la traducció: la formació ha de portar de les primeres a les segones, en un entorn docent que s'ha d'encarar a la professió i que ha de seleccionar en cada cas les eines i recursos que s'integren al procés formatiu.

Segueix una proposta vinculada al concepte Personal Learning Environment (PLE) en la formació de traductors. El PLE, com a espai tecnològic de documentació, comunicació i reflexió, pot tenir una aplicació més que satisfactòria en la docència de la traducció, de manera que l'estudiant pot fer visible i compartir amb la comunitat d'aprenentatge el conjunt de materials i recursos de la web 2.0 que, en principi de manera informal, ja utilitza habitualment com a suport per a seves tasques de traducció (i formació).

L'especificat tecnològica de la traducció té com a referent per excel·lència el concepte de traducció assistida per ordinador. L'article de Ruben Giró tracta aquest tema des de la perspectiva de la pràctica docent i destaca les qüestions reals que sorgeixen quan s'implementen els cursos, com ara la tria de programari –tenint en compte la possibilitat o no d'adquirir llicències–, la motivació dels aprenents o el disseny de les tasques; quan es tracta de formació a distància, a més, s'han de considerar les plataformes de suport virtual requerides.

Vanessa Enríquez Raído destaca el dinamisme de l'àmbit tecnològic de la traducció i apunta com, en aquest context, la ubiqüitat, mobilitat i connectivitat que caracteritzen el món de la traducció s'ha de reflectir en la incorporació a la docència de tecnologies everywhere, és a dir, les tecnologies que es caracteritzen pels trets esmentats. Altres aspectes igualment vinculats al desenvolupament dels recursos digitals, com ara l'experimentació amb les novetats tecnològiques o la gestió dels grans volums d'informació disponibles en línia, poden igualment tenir un reflex en les aules formatives.

Olga Torres-Hostench fa una aportació al voltant de les pràctiques, considerant el seu paper de primer pont cap a la inserció laboral. Les pràctiques, com qualsevol situació professional de traducció, poden ser un exigents amb les tecnologies, i els estudiants han de respondre adequadament al que se'ls demana. L'article estableix connexions entre les competències professionals que proposa l'European Master's in Translation i les tecnologies que poden ser necessàries en les assignacions de pràctiques.



La visió sobre el paper de les tecnologies en els plans d'estudis universitaris en Traducció i Interpretació de l'Estat espanyol està present en els treballs de Carme Colominas i Ramon Piqué, d'una banda, i de Maite Veiga, de l'altra. L'article de Colominas i Piqué considera la situació dels graus, tenint en compte el nombre de crèdits i assignatures, la tipologia de continguts tractats i la progressió d'aquests continguts en els diversos plans d'estudis. Maite Veiga, per la seva part, analitza la situació del segon i el tercer cicle. Dels 28 màsters universitaris considerats, 8 inclouen competències tecnològiques i 9 una presència bàsica de les tecnologies; en el cas dels postgraus propis, les tecnologies tenen més pes. Pel que fa als programes de doctorat, només quatre de 14 analitzats inclouen línies de recerca relacionades amb les tecnologies.

L'opinió respecte a la orientació futura de la docència de les tecnologies l'aporta Frank Austermuehl. I, com apunta, es dona la circumstància que "the latest technological developments in translation technology might actually lead us back to the basics in translation (technology) training reminiscent of pre-CAT times", de manera que la perspectiva que presenta passa per proposar una docència centrada en les competències vinculades amb les destreses de revisió i les destreses de cerca documental, les quals tenen un paper determinant a partir del desenvolupament de recursos tecnològics com la traducció automàtica (de la qual se'n deriven tasques de postedicció).

Aquesta revisió de las tecnologies i la docència de la traducció inclou el punt de vista dels estudiants en el treball de Christian Olalla-Soler i Olga Vert. Una enquesta adreçada a estudiants i graduats de Traducció i Interpretació reflecteix la seva opinió, entre d'altres aspectes, sobre la seva percepció dels coneixements tecnològics adquirits, l'adequació dels continguts tecnològics en els plans d'estudi o les eines informàtiques específiques amb què treballen (processadors de textos, TAO...).

Finalment, l'aportació d'Adrià Martín-Mor també té en compte als estudiants, però amb una orientació diferent: l'article és una guia que segueix les fases d'elaboració d'una tesi doctoral considerant els recursos informàtics que s'han d'utilitzar. És a dir, analitza la manera que les eines digitals lingüístiques entren al servei d'un objectiu acadèmic i de recerca específic.

El conjunt de treballs presentats ofereix, en definitiva, la fotografia del moment actual. Les tecnologies de la traducció estan plenament consolidades en el món professional, però, alhora, no deixen de renovar-se; la necessitat de viatjar en el tren tecnològic, si no en el primer vagó sí en un lloc destacat, ha estat des del primer moment un objectiu que ha marcat l'orientació de la docència de la traducció. Que aquest objectiu continua vigent (i que, en major o menor grau, s'està satisfent) i que hi ha una mirada cap el futur es fa palès en la lectura dels articles que segueixen.